

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH

JAWNE

Egz. Nr 2

Pplk dypł. Wiesław GWIZDOWSKI

+ 3 kół. na 5 ark.

DOWODZENIE BRYGADĄ SAPERÓW W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

BIBLIOTEKA ARMOJA AKG WP
ARMIA
WARSZAWA

44301

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1981

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI WOJSK INŻYNIERYJNYCH**

JAWNE

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

Egz. Nr 2

Pplk dypl. Wiesław GWIZDOWSKI

+ 3 kół. na 5 ark.

**DOWODZENIE BRYGADĄ SAPERÓW W OPERACJI
ZACZEPNEJ ARMII**

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
44301

Załącznik Nr. 1 do pisma ~~recept. Nr. 71050~~
z dnia „9” 09 1981 r.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. ŚWIERCZEWSKIEGO

PODYPLOMOWE STUDIUM OPERACYJNO-STRATEGICZNE ~~XXXXXXXXXX~~ **TAWNE**

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół

~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 2

WIP PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 66 ust. 2 (Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
podpis

+ 3 eł. me 5 ark.

"DOWODZENIE BRYGADĄ SAPERÓW W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII"

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum (działu Zbiorów Specjalnych)

Nr ewid. ~~XXXXXX~~ **44301**

OPRACOWAŁ :

ppłk dypl. Wiesław GWIZDOWSKI

W A R S Z A W A - M A J - 1 9 8 0 r.

S P I S T R E Ś C I

	str.
W S T Ę P	4
I WARUNKI I WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA ABSap. W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII	6
1.1. Warunki prowadzenia operacji zaczepnej armii na współczesnym polu walki i ich wpływ na organizację dowodzenia ABSap.	6
1.2. Zasady wykorzystania ABSap. w operacji zaczepnej armii.	10
1.3. Ogólne właściwości dowodzenia ABSap. w operacji zaczepnej	15
II SYSTEM DOWODZENIA ABSap.	
2.1. Wymagania stawiania systemowi dowodzenia.	17
2.2. Organa dowodzenia i ich podstawowe obowiązki	20
2.2. Rola i zadania sztabu w zakresie dowodzenia pododdziałami i oddziałami brygady.	25
2.3. Techniczne środki dowodzenia	27
2.4. Organizacja, wyposażenie oraz zasady rozmieszczania i przesunięć stanowiska dowodzenia	32
III TREŚĆ I PODSTAWOWE METODY PRACY DOWÓDCY I ORGANÓW DOWODZENIA ABSap. W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII.	
3.1. Zasadnicze czynniki wywierające wpływ na organizację i metody pracy dowódcy i jego organów dowodzenia	36
3.2. Praca dowódcy i organów dowodzenia po otrzymaniu zarządzenia bojowego	39
3.3. Stawianie zadań pododdziałom	45

	str.
3.4. Rodzaje i przeznaczenie dokumentów bojowych.	47
3.5. Zadania, organizacja i sposoby działania grup operacyjnych	50
3.6. Kontrola działań pododdziałów oraz kierowanie wykonawstwem zadań.	53
3.7. Właściwości dowodzenia pododdziałami brygady w czasie marszu.	56
IV Z A Ł A C Z N I K I	
Załącznik Nr 1. Schemat organizacji łączności radiowej ABSap.	59 a.
Załącznik Nr 2. Schemat łączności radioliniowej i przewodowej ABSap.	59 b.
Załącznik Nr 3. Schemat organizacji łączności telefonicznej wewnętrznej na SD ABSap.	59 c.
V Z A K O Ń C Z E N I E	60
VI WYKAZ LITERATURY	62

W S T Ę P

Zmiany jakie zachodzą w charakterze i sposobach prowadzenia działań bojowych w rezultacie wprowadzania do wyposażenia wojsk coraz to doskonalszych technicznych środków walki, powodują konieczność permanentnego doskonalenia dowodzenia wojskami.

Dowodzenie wojskami staje się coraz bardziej trudno i złożone. Szczęólnego znaczenia nabiera operatywność dowodzenia uwarunkowana zjawiskiem ciągle zmniejszającego się czasu na realizację takich przedsięwzięć jak zbieranie, przetwarzanie i przekazywanie informacji.

Z wymagań operatywności dowodzenia wynika konieczność stosowania takich metod pracy organów dowodzenia i takich technicznych środków dowodzenia, które zapewnią dowódcy szybko podjęcie decyzji i terminowe przekazanie zadań podwładnym.

Powyższe, ogólne zresztą rozważania można również odnieść do procesu dowodzenia armijną brygadą saperów.

W pracy zamierzam przedstawić warunki i własności dowodzenia ABSap. w operacji zaczepnej, jej system dowodzenia w świetle wymogów teoretycznych oraz wnioski z ćwiczeń i pewne propozycje zmian w zakresie technicznych środków dowodzenia, a także treść i podstawowe metody pracy dowódcy i organów dowodzenia brygady saperów w operacji zaczepnej armii.

Chciałbym w ten sposób przyczynić się do ewentualnej dyskusji czy przemyśleń nad tą problematyką, a przede wszystkim

do usprawnienia tego tak ważnego a zarazem trudnego procesu jakim jest dowodzenie.^{1/}

1/ Dowodzenie to całokształt celowej działalności dowódcy i sztabu realizowanej w ramach określonego systemu kierowania, zapewniającej wysoką gotowość bojową i właściwe przygotowanie wojsk do jak najlepszego osiągnięcia celów walki, bitwy lub operacji, sprawne wypracowanie decyzji, we właściwym czasie postawienie zadań bojowych, organizowanie i utrzymywanie współdziałania oraz bojowego lub operacyjnego zabezpieczenia działań, a także kontrola wykonania.
Leksykon wiedzy wojskowej.

I. WARUNKI I WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA ABSap. W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII.

1.1. Warunki prowadzenia operacji zaczepnej armii na współczesnym polu walki i ich wpływ na organizację dowodzenia ABSap.

Rola i miejsce armii w operacji^{1/} zaczepnej frontu uzależnione będą od celu i zadania, które on realizuje. Armia może być w składzie pierwszego rzutu operacyjnego frontu i rozwijać operację zaczepną na głównym lub innym kierunku w pasie operacji zaczepnej frontu. Może też stworzyć drugi rzut frontu. W toku operacji zaczepnej frontu rola i miejsce armii mogą ulegać zmianom. Działając na samodzielnym kierunku armia może prowadzić operację zaczepną we współdziałaniu z sąsiednią armią, desantem operacyjnym lub tylko marynarką wojenną.

Rolę i miejsce armii określa dowódca frontu w swoim zamiarze, określając dla armii cel i zadanie oraz skład i miejsce w operacji frontowej.

Operacja^{2/} to całokształt przedsięwzięć organizacyjno-wykonawczych, bitew, walk, uderzeń ogniowych i manewrów wykonywanych samodzielnie, a najczęściej wspólnym wysiłkiem związków operacyjnych lub kilku związków taktycznych różnych rodzajów wojsk i Sił Zbrojnych, połączonych wspólnym zamiarem i prowadzonych pod jednym kierownictwem, mających doprowadzić do osiągnięcia konkretnego celu operacyjnego lub strategicznego.

1/ Operacja zaczepna armii - podręcznik ASG WP.
Warszawa 1978r.

2/ Leksykon wiedzy wojskowej.

Charakter współczesnych operacji będzie uzależniony od :

- właściwości i możliwości taktyczno-bojowych środków walki wojsk własnych i przeciwnika;
- ilości i rodzaju wojsk, Sił Zbrojnych i służb uczestniczących w operacji;
- celu i zamiaru danej operacji;
- warunków danego teatru działań bojowych;
- stopnia przygotowania, wyszkolenia i stanu moralno-politycznego żołnierzy;
- położenia taktyczno-operacyjnego przeciwstawnych stron przed operacją, warunków meteorologicznych i pory roku.

Operacja zaczepna armii będzie poprzedzona operacyjnym rozwinięciem wojsk armii obejmującym doprowadzenie wojsk do pełnej gotowości bojowej, przegrupowanie ich do rejonów wyjściowych i przyjęcie ugrupowania operacyjnego zgodnie z zamiarem przeprowadzenia operacji.

Operacyjne rozwinięcie wojsk armii może być realizowane w okresie zagrożenia jak i po wybuchu wojny lub obejmować obydwa wymienione okresy. Trudno dziś przewidzieć jak rozpocznie się przyszła wojna. Najbardziej prawdopodobnym wariantem rozpoczęcia działań wojennych będzie wariant bez użycia broni jądrowej, zwłaszcza w początkowym okresie mimo ciągłej groźby konfrontacji nuklearnej. Kolejnym stosunkowo mało prawdopodobnym /ale wykluczyć go nie można/ okresem działań wojennych może być okres działań wojennych z ograniczonym użyciem broni jądrowej. Wreszcie trzeci okres to nieograniczone użycie broni jądrowej.

Ponadto przewiduje się czwarty okres tzw. kolejnych i końcowych działań wojennych.

Oczywiście zależnie od konkretnej sytuacji nie wszystkie okresy muszą występować. Najgroźniejszym wariantem rozpoczęcia przyszłej wojny mając na uwadze operacyjne rozwijanie wojsk armii i przechodzenie do operacji zaczepnej byłby wariant w którym działania wojenne rozpoczęłyby się zmasowanymi uderzeniami jądrowymi.

Armia dokonując operacyjnego rozwinięcia mogłaby ponieść w tym czasie duże straty, nastąpiłaby dezorganizacja dowodzenia oraz zaangażowanie własnych sił i środków w tym wojsk inżynierskich do likwidacji strat i zniszczeń oraz zabezpieczenia dalszego przegrupowania.

Operacja zaczepna armii może być prowadzona bez użycia lub z użyciem broni jądrowej i będzie się charakteryzować :

- wielkim rozmachem przestrzennym,
- krótkim czasem jej prowadzenia,
- dużą manewrowością,
- gwałtownymi zmianami sytuacji taktyczno-operacyjnej powodującymi konieczność zmiany form i sposobów działań,
- ścisłym zazębianiem się celów i sposobów działania wojsk na lądzie, wodzie i w powietrzu,
- zdecydowanym i bezkompromisowym charakterem działań.

Powyższe czynniki będą wywierać ogromny wpływ na warunki prowadzenia działań. Będzie się to przejawiało między innymi w ciągłej walce ze środkami napadu powietrznego, z rozbitymi częściami sił przeciwnika pozostającymi na opanowanym obszarze, zaangażowaniem dużych sił do blokowania aglomeracji lub ich zdobywania, utrudnionymi warunkami manewru.

Ponadto operacyjne przygotowanie terenu na północnym i centralnym kierunku strategicznym oraz warunki terenowe powodować będą konieczność pokonywania systemu zapór inżynierskich w tym z minami jądrowymi, forsowania wielu przeszkód wodnych

i kanałów, a także pokonywanie terenu po uderzeniach jądrowych /pożary, deformacje, zatopienia/.

3) Z analizy warunków prowadzenia operacji zaczepnej armii wynika że :

- wysokie tempo i duża przestrzeń działań wojsk mogą powodować nadmierne odrywanie się wojsk od punktów dowodzenia co znacznie utrudni dowodzenie nimi;
- dowództwa i sztaby będą dysponować ograniczonym czasem na organizację i wykonawstwo zadań;
- znajdzie konieczność dużego usamodzielniania pododdziałów w realizacji zadań i reagowania na zmieniającą się sytuację;
- system dowodzenia musi być elastyczny, a w toku operacji ciągle korygowany i odtwarzany;
- głównym celem zabezpieczenia inżynieryjnego będzie zapewnienie wysokiego tempa działań i manewru wojsk armii.

U 1.2. Zasady wykorzystania ABSap. w operacji zaczepnej armii.

Brygada saperów jest związkiem taktycznym wojsk inżynieryjnych. Przeznaczona jest do wykonywania szeregu zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w działaniach zaczepnych i obronnych. Dużo możliwości wykonywania różnorodnych zadań, a szczególnie zadań mających na celu zabezpieczenie ruchu i manowru wojsk, zapewnia odpowiednia struktura organizacyjna, oraz wyposażenie techniczne, sprzętowe i materiałowe.

Biorąc pod uwagę organizację i przeznaczenie pododdziałów brygady saperów oraz jej zasadnicze wyposażenie w sprzęt i maszyny inżynieryjne, może ona wykonywać następująco zadania zabezpieczenia inżynieryjnego:^{1/}

- prowadzić rozpoznanie inżynieryjne terenu i nieprzyjaciela na korzyść wyższego przełożonego oraz na własne potrzeby;
- torować przejścia w systemie zapór inżynieryjnych oraz rozminowywać teren i obiekty różnego charakteru;
- ustawić pośpiesznie zapory minowe na kierunkach aktywnego działania nieprzyjaciela oraz w czasie umacniania opanowanych ważnych rubieży terenowych;
- prowadzić minowanie stałe, wykonywać strefy zapór i niszczeń oraz przygotowywać do niszczenia różnorodne obiekty;
- przygotowywać i utrzymywać drogi w celu zabezpieczenia wejścia do bitwy drugiego rzutu lub przegrupowania odwodów armii;
- wykonywać prace ziemne podczas rozbudowy rejonów rozmieszczenia wojsk, umacnianie opanowanych rubieży terenowych oraz na potrzeby organizacji obrony;

1/ "Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych wojsk na szczeblu operacyjnym". Warszawa 1978r. SWInż. MON.

- brać udział w likwidacji skutków uderzeń jądrowych i udzielać pomocy porażonym;
- wykonywać przedsięwzięcia inżynieryjne w ramach maskowania operacyjnego;
- urządzać punkty wydobywania i oczyszczania wody.

W operacyjnym ujęciu zadań brygada może zabezpieczać :

- osłonę pod względem inżynieryjnym granicy państwa oraz przygotowanie rejonu wyjściowego do operacji;
- przygotowanie pod względem inżynieryjnym rejonów, pasów i rubieży obronnej;
- rozwijanie drugich rzutów operacyjnych na rubieżach wprowadzenia do bitwy lub wykonywania przeciwuderzeń;
- odpieranie przeciwuderzeń odwodów operacyjnych nieprzyjaciela;
- pokonywanie systemu zapór inżynieryjnych z minami jądrowymi oraz rejonów masowych zniszczeń;
- działanie oddziałów i związków wojsk raketowych i OPL;
- pościg za wycofującym się nieprzyjacielem, likwidacje okrążonych zgrupowań przeciwnika oraz umacnianie opanowanych ważnych rejonów i rubieży terenowych.

Wymienione zadania zabezpieczenia inżynieryjnego oraz inne, wynikające z konkretnej sytuacji operacyjnej, pododdziały brygady wykonują w ścisłym współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk i służb, a szczególnie z tymi, na których korzyść są one wykonywane, oraz innymi oddziałami i związkami wojsk inżynieryjnych.

Szybki i manewrowy charakter współczesnych działań bojowych, gwałtowne zmiany sytuacji taktyczno-operacyjnych, rola jaką spełnia brygady w całokształcie zadań zabezpieczenia

inżynieryjnego oraz różnorodność zadań jakie może wykonywać, decydować będą o jej manewrowym charakterze działań oraz sposobach jej użycia. Powyższe czynniki powodują również, że brygada będzie działała w sposób zdecentralizowany.

Decyzję o sposobie użycia ABSap. w operacji zaczepnej podejmuje się w czasie organizacji i planowania zabezpieczenia operacyjnego działań armii i koryguje się w toku prowadzenia operacji stosownie do zaistniałej sytuacji. Znajduje to odzwierciedlenie w planie zabezpieczenia inżynieryjnego operacji zaczepnej armii.

Podjmując decyzję o użyciu ABSap. należy mieć na uwadze ogólne zasady wykorzystania wojsk inżynieryjnych w walce i operacji oraz formy współdziałania wojsk inżynieryjnych z innymi rodzajami wojsk.

Do podstawowych zasad wykorzystania wojsk inżynieryjnych zaliczamy :

- użycie zgodnie z przeznaczeniem, specjalizacją i możliwościami;
- w miarę scentralizowanie, unikając rozdrobnienia zwartych organizacyjnie oddziałów i pododdziałów;
- koncentrowanie zasadniczego wysiłku wojsk inżynieryjnych na głównym kierunku lub w rejonie działań wojsk;
- zapewnienie głębokiego zrutowania sił i środków inżynieryjnych pozwalających na postępowanie wykonywania zadań inżynieryjnych;
- ścisłe współdziałanie pododdziałów /oddziałów/ wojsk inżynieryjnych między sobą oraz z tymi na korzyść których działają lub wspólnie wykonują określone zadania.

Brygada w operacji zaczepnej jest najczęściej wykorzystywana do wykonywania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego głównie na korzyść związków taktycznych pierwszego rzutu działających na głównym kierunku uderzenia armii oraz na korzyść pozostałych elementów ugrupowania operacyjnego armii wykonując tzw. zadania zabezpieczenia inżynieryjnego szczebla armijnego. Część sił i środków brygady niezaangażowanych bezpośrednio do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego pozostaje w odwodzie inżynieryjnym armii, w gotowości do wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego jakie wynikną w toku walki.

Wykonawstwo zadań zabezpieczenia inżynieryjnego na rzecz związków taktycznych przez pododdziały brygady może mieć formę podporządkowania^{1/}, przydziału i wsparcia.

W przypadku podporządkowania pododdziały brygady zostają całkowicie podporządkowane dowódcy wzmocnianego związku taktycznego i wykonują zadania zgodnie z jego decyzją.

Przydział polega na tym, że wydzielone pododdziały brygady do związku taktycznego mogą być wykorzystywane tylko do wykonania ściśle określonych zadań i na określony okres bez prawa stawiania dodatkowych zadań przez dowódcę związku taktycznego. Po wykonaniu zadań pododdziały przechodzą do dyspozycji dowódcy brygady lub szefa wojsk inżynieryjnych armii.

Wsparcie polega na wykonywaniu określonego zadania na korzyść związku taktycznego czy oddziału przy czym pozostają cały czas w podporządkowaniu dowódcy /szefa wojsk inżynieryjnych/, który to wsparcie realizuje.

1/ "Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych wojsk na szczeblu operacyjnym". Podręcznik SWInż. MON W-wa 1978r.

Ze sposobu wykorzystania wynika ugrupowanie pododdziałów brygady, które przedstawia się następująco :

- pododdziały działające w ugrupowaniu związków taktycznych pierwszego rzutu armii i innych elementów ugrupowania operacyjnego;
- pododdziały wykonujące zadania zabezpieczenia inżynieryjnego o charakterze armijnym;
- oddział/y/ zaporowy/e/;
- odwód inżynieryjny - składający się zwykle z sił nie realizujących aktualnie konkretnego zadania.

Nając na uwadze zasady użycia i formy wykorzystania pododdziałów brygady należy unikać nadmiernego ich rozproszenia w znacznej przestrzeni pola działania armii oraz zbytniego rozdrabniania sił batalionów.

Wpływa to bowiem ujemnie na organizację dowodzenia, zaopatrywania, a także zmniejsza możliwości wykonania zadań.

Problematyczne staje się również wykorzystanie dowództw i sztabów batalionów. Wydaje się, że najmniejszym pododdziałem, który można byłoby przydzielić do związku taktycznego powinien być batalion bez jednej kompanii przy czym kompania ta winna pozostać w brygadzie lub być podporządkowana dowództwu innego batalionu.

1. 3. Ogólne właściwości dowodzenia ABSap. w operacji zaczepnej.

Z analizy warunków prowadzenia operacji zaczepnej armii jak również z zasad użycia i form wykorzystania pododdziałów brygady w procesie zabezpieczenia inżynieryjnego wynikają następujące właściwości dowodzenia ABSap.:

- zdecentralizowane i ześrodkowane użycie pododdziałów brygady oraz różnorodne formy ich wykorzystania. Powoduje to konieczność ścisłego określania zakresu zadań i form wykorzystania pododdziałów brygady przez organ decydujący o tym tzn. dowództwo armii;
- trudności zapewnienia ciągłej łączności dowodzenia, która jest najwrażliwszym ogniwem w systemie dowodzenia pododdziałami brygady;
- duża samodzielność pododdziałów brygady wykonujących zadania w ugrupowaniu związków taktycznych lub zadania szczebla armijnego, trudności w ich zaopatrywaniu, remoncie sprzętu i zabezpieczeniu medycznym;
- pewna specyfika w zakresie wykorzystania brygady, polegająca na tym, że koncepcja użycia jej sił i środków powstaje w zasadzie w szefostwie wojsk inżynieryjnych armii.
Rola dowództwa brygady najczęściej sprowadza się do organizacji wykonania otrzymanych zadań, a przede wszystkim do utrzymywania stałej gotowości bojowej brygady i wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych jej pododdziałów;
- konieczność tworzenia jednej lub kilku grup operacyjnych, które kierowałyby działaniem kilku pododdziałów brygady, zgrupowanych i wykonujących zadania w jednym rejonie lub na określonym kierunku, jednak w dużym oddaleniu od stanowiska dowodzenia

brygady;

- konieczność ścisłej współpracy i współdziałania dowództwa brygady z dowódcami związków taktycznych i oddziałów różnych rodzajów wojsk armii przy organizacji zabezpieczenia działań bojowych pododdziałów brygady, a szczególnie w zakresie rozpoznania, OPL, OPBMR, ubezpieczenia.

II. SYSTEM DOWODZENIA ABSap.

2.1. Wymagania stawiane systemowi dowodzenia.

System dowodzenia to uporządkowana, zgodnie z zasadami sztuki wojennej całość złożona z organów i środków dowodzenia sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniająca podejmowanie stosowanych decyzji na wszystkich szczeblach organizacyjnych oraz ich sprawną, terminową i bezwzględną realizację.

System dowodzenia powinien być niezawodny oraz zapewniać elastyczność i skrytość dowodzenia.^{1/}

Niezawodność systemu dowodzenia jest warunkiem niezbędnym dla zapewnienia ciągłości oddziaływania dowódców i organów dowodzenia na podległe pododdziały. Niezawodność systemu dowodzenia brygady wyraża się w sprawnym wykonywaniu wszystkich nałożonych na niego zadań i czynności przez wymagany okres czasu w określonych warunkach pola walki.

Niezawodność systemu dowodzenia osiąga się poprzez jego żywotność, ruchliwość, bezawaryjność, regenerację i gotowość.

Żywotność systemu dowodzenia, jest to jego zdolność do ciągłego oddziaływania dowódcy i organów dowodzenia na podległe pododdziały nawet w sytuacjach najbardziej skomplikowanych.

Żywotność systemu dowodzenia osiąga się poprzez organizowanie dostatecznej ilości stanowisk dowodzenia oraz ich odpowiednie urzutowanie i rozśrodkowanie, organizowanie odpowiedniej łączności zapewniającej ciągłą wymianę informacji z podwładnymi, przełożonymi, sąsiadami oraz pomiędzy stanowiskami dowodzenia i wewnątrz nich.

^{1/} "Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w zasadniczych rodzajach działań bojowych". ASG W-wa - 1975r.

Należy również zapewnić właściwie zorganizowaną ochronę i obronę stanowisk dowodzenia.

Ruchliwość systemu dowodzenia jest to zdolność do przemieszczania się dowódcy, organów i środków dowodzenia we właściwym czasie wraz z podległymi pododdziałami z zachowaniem ciągłości pracy. Ruchliwość systemu dowodzenia osiąga się poprzez wyposażenie organów dowodzenia w odpowiednie środki transportu, techniczne środki łączności zapewniające pracę w marszu oraz odpowiednio organizowane przesuwanie stanowisk dowodzenia.

Bezawaryjność systemu dowodzenia to ogólna sprawność systemu w ciągu określonego czasu i warunków pola walki pozostająca w granicach pożądanej tolerancji. Na bezawaryjność systemu dowodzenia brygady wpływa przede wszystkim ciągłość pracy poszczególnych jego podsystemów, informacyjnych i hierarchicznych oraz urządzeń technicznych.

Bezawaryjność pracy systemu dowodzenia brygady osiąga się poprzez zachowanie rezerw środków dowodzenia, prawidłowe wykorzystanie środków łączności, prawidłowe rozmieszczenie organów i środków dowodzenia na stanowisku dowodzenia.

Regenerację systemu dowodzenia prowadzi się w celu zachowania wymaganej sprawności ludzi i technicznych środków dowodzenia. Regeneracja technicznych środków łączności polega na profilaktycznym przeglądzie i remoncie tych środków.

Regenerację sił fizycznych ludzi można osiągnąć zapewniając właściwe warunki pracy i wypoczynku, a przede wszystkim wielozmianowość pracy w organach dowodzenia.

Gotowość systemu dowodzenia jest to wysoki stopień prawdopodobieństwa, że będzie on sprawnie wypełniał swoje zadania w określonym okresie czasu.

Wysoką gotowość systemu dowodzenia brygady osiąga się poprzez zapewnienie warunków ciągłego i szybkiego reagowania dowódcy i organów dowodzenia na zmiany sytuacji bojowej, szybkie dostosowywanie się organów dowodzenia do sprawnego działania w nowo powstałych i skomplikowanych sytuacjach oraz właściwą organizację organizację pracy na stanowiskach dowodzenia i wewnątrz komórek funkcyjnych.

5 2.2. Organa dowodzenia i ich podstawowe obowiązki.

Organami dowodzenia nazywamy wyspecjalizowane i zorganizowane zespoły ludzi przeznaczone do wykonywania ukierunkowanych i określonych zadań w procesie dowodzenia podległymi pododdziałami.

W skład organów dowodzenia brygady wchodzi dowództwo, sztab, wydziały, szefowie służb i inne osoby funkcyjne.

W skład dowództwa brygady wchodzi: dowódca, szef sztabu, zastępca dowódcy d/s politycznych, zastępca dowódcy d/s liniowych, szef służb technicznych - zastępca dowódcy i kwatermistrz - zastępca dowódcy.

Dowódca brygady bezpośrednio dowodzi podległymi pododdziałami. Ponosi on osobistą odpowiedzialność za : gotowość bojową podległych pododdziałów, organizację działań bojowych i wykonanie przez nie postawionych im zadań bojowych. W dowodzeniu dowódca posługuje się sztabem i pozostałymi organami dowodzenia. Organa te zabezpieczają dowódcę w niezbędne informacje umożliwiając mu powzięcie decyzji, planują i organizują działania bojowe oraz pomagają mu w dowodzeniu podległymi pododdziałami w toku walki.

Dowódca brygady jednosobowo podejmuje decyzję, stawia podwładnym zadania, organizuje współdziałanie i zabezpieczenie działań bojowych. Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy organizuje się pracę w podległych mu organach dowodzenia w celu zaplanowania, zorganizowania i przygotowania pododdziałów do wykonania zadań bojowych.

Szef sztabu brygady jest zastępcą dowódcy i głównym organizatorem całości prac w zakresie dowodzenia. Tylko on ma prawo do wydawania rozkazów w imieniu dowódcy o których zresztą melduje dowódcy.

Kieruje on pracą sztabu i uzgadnia działalność szefów służb, kwatermistrzostwa i służb technicznych oraz koordynuje pracę podległych sztabów dla zapewnienia ciągłości dowodzenia pododdziałami brygady.

Do obowiązków szefa sztabu należy :

- organizowanie całości prac związanych ze zdobyciem, zebraniem i przygotowaniem danych do decyzji dowódcy;
- informowanie zastępców dowódcy i szefów służb o sytuacji i otrzymanym zadaniu w zakresie ich dotyczącym oraz wydawanie wytycznych, jakie dane i w jakim terminie należy mieć przygotowane, a także wytycznych dotyczących opracowania i przekazania zarządzeń wstępnych;
- meldowanie dowódcy brygady wniosków z oceny sytuacji i propozycji decyzji;
- opracowanie niezbędnych dokumentów bojowych;
- przekazanie decyzji dowódcy do podwładnych;
- znajomość aktualnego położenia, stanu i możliwości bojowych wojsk własnych i nieprzyjaciela;
- znajomość zadań postawionych przez dowódcę armii;
- osobisty udział i kierowanie opracowaniem decyzji dowódcy i pozostałych najważniejszych dokumentów bojowych;
- uczestniczenie w przekazywaniu zadań, organizacji współdziałania oraz zabezpieczenia działań bojowych;
- dokonywanie kalkulacji czasu organizacji wykonawstwa zadań;
- kierowanie organizacją dowodzenia i służby porządkowo-ochronnej;
- organizowanie i nadzór oraz udzielanie pomocy podległym sztabom;
- kierowanie działalnością dyżurnej służby operacyjnej;
- organizowanie miejsc pracy dla dowódcy i organów dowodzenia na SD.

Zastępca dowódcy brygady d/s politycznych jest organizatorem pracy partyjno-politycznej i wychowawczej w brygadzie, w celu zachowania wysokiego stanu moralno-politycznego pododdziałów oraz umacniania ich gotowości bojowej i dyscypliny, kieruje on siłami i środkami propagandy specjalnej oraz organizuje przeciwdziałanie przed wroga propagandą wśród podległych pododdziałów. Określa on główne kierunki form i metod pracy partyjno-politycznej oraz propagandowo-agitacyjnej w pododdziałach brygady. Również organizuje pracę polityczną z ludnością cywilną w rejonach wykonywania zadań przez pododdziały brygady.

Do obowiązków zastępcy dowódcy brygady d/s politycznych należy:

- bezpośrednie kierowanie działalnością polityczną i partyjną w brygadzie, zmierzającą do utrzymania na wysokim poziomie stanu moralno-politycznego i nastrojów sprzyjających realizacji zadań;
- określanie głównych celów, kierunków i przedsięwzięć pracy partyjno-politycznej zapewniającej należyte wykonanie zadań przez pododdziały, oraz wydawanie w tym zakresie niezbędnych zarządzeń i wytycznych;
- meldowanie dowódcy niezbędnych danych do podjęcia decyzji;
- meldowanie dowódcy i szefowi zarządu politycznego armii o stanie moralno-politycznym i dyscyplinie oraz przebiegu i wynikach pracy partyjno-politycznej w pododdziałach brygady;
- kierowanie działalnością propagandy specjalnej;
- organizowanie i utrzymywanie kontaktów z ludnością i jej władzami w rejonach działania brygady;
- popularyzowanie żołnierzy i pododdziałów, ich czynów i osiągniętych sukcesów.

Zastępca dowódcy brygady d/s liniowych może organizować dowodzenie i pracę grupy operacyjnej wydzielonej z dowództwa i sztabu brygady, organizuje realizację planów szkolenia bojowego oraz wykonuje inne zadania zlecone przez dowódcę brygady.

Szef służb technicznych - zastępca dowódcy brygady organizuje i kieruje całokształtem działalności służby czołgowo-samochodowej, służby uzbrojenia i elektroniki, służby inżynierskiej oraz kompanii remontowej.

Planuje i organizuje techniczne i materiałowe zabezpieczenie działań bojowych brygady. Koordynuje działalność służb technicznych w podległych pododdziałach.

Do obowiązków szefa służb technicznych należy :

- opracowywanie i meldowanie dowódcy brygady niezbędnych danych do decyzji oraz koncepcji zabezpieczenia technicznego i materiałowego działań bojowych brygady;
- organizowanie i kierowanie działalnością podległych mu służb technicznych oraz koordynowanie i nadzorowanie działalności służb technicznych w pododdziałach brygady;
- planowanie, organizowanie i kierowanie procesem eksploatacji uzbrojenia i pozostałego sprzętu technicznego;
- planowanie, organizowanie i kierowanie przebiegiem remontów uzbrojenia i sprzętu technicznego;
- planowanie, organizowanie i kierowanie zaopatrywaniem pododdziałów w sprzęt i materiały techniczne oraz miny i MW;
- planowanie i prowadzenie kontroli stanu sprzętu technicznego i środków inżynierskich;
- uzgadnianie z kwatermistrzem brygady i szefem wydziału technicznego i zapór potrzeb i organizacji dowozu inżynierskich

środków materiałowych do pododdziałów oraz rozmieszczenia służb technicznych na TSD.

Kwatermistrz - zastępca dowódcy brygady kieruje całokształtem działalności następujących służb: zdrowia, żywnościowej, mps, mundurowej i finansowo-bankowej oraz bezpośrednio podległego mu pododdziału.

Koordynuje on działalność wszystkich służb kwatermistrzowskich w pododdziałach. Planuje i organizuje on również dowodzenie podległym mu pododdziałem oraz funkcjonowanie, ochronę i obronę TSD.

Do obowiązków kwatermistrza należy:

- opracowywanie i meldowanie dowódcy brygady niezbędnych danych do podjęcia decyzji oraz koncepcji materiałowego i medycznego zabezpieczenia działań bojowych brygady;
- planowanie, organizowanie i kierowanie zaopatrywaniem materiałowym i medycznym pododdziałów;
- organizowanie dowozu wszystkich środków materiałowych do pododdziałów oraz zabezpieczenie właściwego wykorzystania środków transportowych;
- utrzymywanie ścisłej współpracy z zastępcami dowódcy brygady w zakresie zaopatrywania pododdziałów;
- koordynowanie i sprawowanie nadzoru nad działalnością służb kwatermistrzowskich w podległych pododdziałach;
- organizowanie funkcjonowania TSD, jego ochrony i obrony oraz obiegu informacji w podsystemie dowodzenia tyłami brygady.

2.2.1. Rola i zadania sztabu w zakresie dowodzenia pododdziałami brygady.

Sztab brygady jest głównym organem dowódcy brygady w dowodzeniu podległymi pododdziałami. Jest on sztabem przełożonym w stosunku do sztabów pododdziałów wchodzących w skład brygady.

Do zadań sztabu brygady należy:

- utrzymywanie stałej gotowości bojowej pododdziałów oraz organów dowodzenia;
- ciągle zbieranie, studiowanie i dokonywanie oceny sytuacji oraz przygotowywanie i meldowanie dowódcy w formie wniosków /szef sztabu - propozycji/ dotyczących możliwości i sposobów wykorzystania posiadanych sił i środków, a także działania i możliwości nieprzyjaciela;
- opracowywanie i przekazywanie zarządzeń wstępnych podległym pododdziałom;
- opracowywanie decyzji dowódcy;
- przekazywanie decyzji dowódcy w niezbędnym zakresie do podległych pododdziałów;
- organizowanie wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych oraz służby porządkowo-ochronnej;
- organizowanie i utrzymywanie ciągle sprawnego systemu dowodzenia;
- terminowe meldowanie sytuacji wyższemu sztabowi i systematyczne informowanie o niej pozostałe organa dowodzenia a także podległe sztaby, sąsiadów i wojsk współdziałających;
- organizowanie tajnego dowodzenia oraz zapewnienie ochrony tajemnicy państwowej i służbowej;

- prowadzenie ewidencji stanu osobowego, uzbrojenia i pozostałego sprzętu technicznego, a także stopnia napromienienia ludzi;
- organizowanie i prowadzenie kontroli przygotowania pododdziałów do realizacji zadań bojowych, stopnia wykonania przez nie zadań oraz udzielania im pomocy;
- studiowanie i rozpowszechnianie w pododdziałach doświadczeń bojowych.

Sztab brygady obowiązany jest we właściwym czasie informować pozostałe organa dowodzenia o sytuacji oraz w niezbędnym zakresie o zadaniu i decyzji dowódcy brygady, a także koordynować pracę wszystkich organów dowodzenia w celu sprawnego przygotowania danych i powzięcia decyzji przez dowódcę, jej opracowania oraz wykonania.

Pomyślne wykonanie przez sztab stojących przed nim zadań jest możliwe tylko pod warunkiem wszechstronnego przygotowania oficerów, należytej organizacji i dokładności w pracy. Sztab brygady powinien tworzyć zgrany zespół, zdolny do zapewnienia ciągłego dowodzenia pododdziałami w każdej sytuacji, osiąga się przez dobór wszechstronnie wyszkolonych pracowników oraz umiejących organizować pracę w zespołach ludzkich. Ważnym problemem jest zapewnienie wysokiej operatywności pracy sztabu, należytego poziomu kultury sztabowej, a także umiejętności posługiwania się technicznymi środkami dowodzenia.

Jednym z podstawowych warunków pomyślnego wykonywania zadań przez sztab jest utrzymanie go w stałej gotowości bojowej do dowodzenia pododdziałami brygady.

Taka gotowość wyraża się między innymi w ukompletowaniu sztabu, jego wyszkoleniu i zgraniu oraz wyposażeniu w techniczne środki dowodzenia.

2.3. Techniczne środki dowodzenia.

Organa dowodzenia wyposażone są w techniczne środki, których jakość i ilość w znacznym stopniu warunkuje możliwość sprawnego dowodzenia pododdziałami. Do technicznych środków dowodzenia w brygadzie saperów zalicza się :

- środki transportowe,
- środki łączności,
- środki przekazania informacji,
- środki ochrony informacji,
- środki organizacyjno-techniczne i biurowe.

Środki transportowe służą do rozmieszczenia, pracy i odpoczynku osób funkcyjnych oraz przesunięcia stanów osobowych, środków i urządzeń wchodzących w skład stanowiska dowodzenia.

Według przeznaczenia i wyposażenia środki transportowe występują w postaci wozów dowodzenia, autobusów sztabowych, pojazdów specjalnych, wozów bojowych i innych pojazdów mechanicznych.

Wozy dowodzenia to pojazdy mechaniczne, które posiadają techniczne środki zapewniające dowodzenie podległymi pododdziałami, a także utrzymanie łączności z przełożonym i sąsiadami w czasie marszu i na postoju oraz mają odpowiednio urządzone stanowiska pracy dla osób funkcyjnych. Wozy dowodzenia stanowią główny środek dowodzenia na szczeblach taktycznych.

W obecnej chwili w brygadzie brak jest takich środków. Wydaje się koniecznością wyposażenie brygady w dwa wozy dowodzenia typu RD-115 i jeden R-3 co wpłynęłoby na likwidację tymczasowych środków wykonywanych najczęściej we własnym zakresie z różnego sprzętu i radykalnie poprawiło możliwości dowodzenia brygadą.

Podobna sytuacja /brak wozu dowodzenia/ występuje również na szczeblu batalionu. Wydaje się celowym wprowadzenie na ten szczebel wozu dowodzenia typu RD-115, który zapewniłby dowodzenie batalionem praktycznie w każdych warunkach, a jednocześnie umożliwiłby utrzymywanie łączności ze sztabem brygady. Posiadanie wozu dowodzenia R-3 pozwoliłoby na organizowanie KSD i zapewnienie z nim łączności z SD brygady a nawet ze sztabem armii.

Autobusy sztabowe przeznaczone są do rozmieszczania, pracy i przewozu osób funkcyjnych organów dowodzenia. Mogą być również wykorzystywane do odpoczynków osób funkcyjnych. Obecnie brygada posiada na swoim wyposażeniu 3 autobusy AS-2. Wydaje się celowym wyposażenie brygady w 6 autobusów AS-2 i 1-2 AS-250. Dotychczas SD brygady rozwijane jest w oparciu o kilkanaście namiotów pracy i kilka namiotów tzw. zaplecza socjalno-bytowego /stołówka + hotel/. Powoduje to zbyt długi czas rozwijania i urządzania SD brygady oraz nie najlepsze warunki pracy i odpoczynku, a także zaangażowanie sił kompanii dowodzenia na przeciąg kilku godzin tylko do tej czynności. W przypadku zwinięcia SD i przesunięcia go w nowy rejon czas ten dochodzi do 8 i więcej godzin.

Wyposażenie brygady w w/w autobusy sztabowe pozwoli uniknąć dotychczas występujących trudności.

Na stanowiskach dowodzenia brygady wykorzystuje się techniczne środki łączności, pocztę polową i środki sygnalizacyjne.

Do technicznych środków łączności brygady zalicza się środki radiowe i radioliniowe, radiotelefoniczne i przewodowe. Ich aktualny stan i jakość niestety nie zapewnia właściwej łączności i stanowi najslabszy element systemu dowodzenia brygady.

Wydaje się konieczne wprowadzenie pewnych zmian w wyposażeniu w środki łączności w brygadzie, co pozwoliłoby w radykalny sposób zmienić na lepsze system łączności.

Dla lepszego zilustrowania problemu przedstawię stan aktualny środków łączności i propozycję zmian.

L. p.	Nazwa pododdziału	Nazwa sprzętu	Posiada aktualnie	Propozycja	Uwagi:
1	2	3	4	5	6
1.	Kompania dowodzenia	R-118 k	1	R-137 - 1	
		R-118 BMZ	2	1	
		RWL-1M	-	1	
		RD - 115	-	2	
		CRDK-4	1	-	
		R-105	8	-	
		R-107	-	8	
		R-126	4	4	
		UM	4	4	
		TAP-67	72	50	
		LP - 10	6	2	
		PKL - 2	80 km	80 km	
2.	1, 2, 3 bsap	RD-115	-	1	
		R-118 BMZ	1	1	
		R-105	5	-	
		R-107	-	6	
		R-126	11	12	
		UM	1	1	
		TAP-67	12	12	
		LP -10	1	1	
		PKL- 2	15 km	15 km	
3.	bmin. /broznn/	R-118 BMZ	1	1	
		RD - 115	-	1	
		R - 105	6	-	
		R - 107	-	7	
		R - 126	13	13	

1	2	3	4	5	6
		UM	2	2	
		TAP-67	12	12	
		LP -10	1	1	
		PKL-2	15 km	15 km	
4.	b i d	R-118 BMZ	1	1	
		RD - 115	-	1	
		R - 105	6	-	
		R - 126			
		UM	1	6	
		TAP - 67	12	12	
		LP - 10	1	1	
		PKL - 2	15	15	
		R - 107	-	8	
5.	bminz.	R-118 BMZ	1	1	
		R-105	15	-	
		R-107	-	15	
		UM	1	7	
		LP - 10	1	1	
		TAP - 67	12	12	
		PKL - 2	15 km	15 km	
6.	b b m	R-118 BMZ	1	1	
		RD - 115	-	1	
		R - 105	5	-	
		R - 107	-	5	
		R - 126	21	21	
		UM	3	4	
		TAP - 67	12	12	
		LP - 10	1	1	
		PKL - 2	15 km	15 km	
7.	bzaop	R - 3	-	1	
		R-118 BMZ	-	1	
		R-105	3	-	
		R-107	-	4	
		R-126	-	12	

1	2	3	4	5	6
		UM	2	2	
		TAP - 67	12	12	
		LP - 10	1	1	
		PKL - 2	10 km	15 km	

W pozostałych pododdziałach /krinż, kwiow, knask, krem, kmed, plohem/ zamienić radiostację R-105 na R-107 zwiększając jednocześnie ich stan o jedną R-107 w krinż /z 3 do 4/ i plohem /z 3-4/.

Ze środków przetwarzania informacji występują w brygadzie tylko kalkulatory do wykonywania operacji arytmetycznych.

Z pozostałych technicznych środków dowodzenia brygada posiada ręczny punkt kodowy oraz maszyny do pisania.

6

2.4. Organizacja, wyposażenie oraz zasady rozmieszczenia
i przesunięć stanowiska dowodzenia.

Stanowisko dowodzenia ABSap. jest to zespół sił i środków organów dowodzenia, pododdziału łączności, ochrony i obsługi rozwinięty w terenie i przeznaczony do kierowania całokształtem działalności podległych pododdziałów brygady.

W działaniach bojowych w ABSap. organizuje się stanowisko dowodzenia i kwatermistrzowskie /tyłowe/ stanowisko dowodzenia. Stanowisko dowodzenia jest głównym punktem dowodzenia, z którego dowodzi się podległymi pododdziałami. Z niego organizuje się łączność ze sztabem wyższym i z sąsiadami oraz z organami dowodzenia wojsk współdziałających. Za organizację, rozwinięcie, ochronę i obronę oraz przesunięcie SD odpowiedzialny jest szef sztabu brygady. Szef sztabu brygady organizuje i kieruje pracą na SD.

Kwatermistrzowskie ^{1/} stanowisko dowodzenia /KSD/ organizuje się w celu zapewnienia ciągłego dowodzenia pododdziałami tyłowymi i ewentualnego przejęcia dowodzenia brygadą w wypadku zniszczenia SD.

Za zorganizowanie, rozwinięcie, obronę i ochronę oraz przesunięcie KSD odpowiedzialny jest kwatermistrz. On też organizuje i kieruje pracą na KSD.

Skład i wyposażenie stanowisk dowodzenia nie są stałe i zależą od charakteru działań bojowych, roli i zadania jakie mają spełniać oraz ilości etatowych sił i środków organów dowodzenia, pododdziału łączności oraz pododdziału obrony i ochrony.

Skład i wyposażenie stanowiska dowodzenia /oprócz KSD/ planuje i organizuje szef sztabu brygady.

1/ Obecnie w okresie pokojowego szkolenia ze względu na brak środków łączności KSD nie organizuje się.

W skład SD brygady zazwyczaj wchodzi : dowódca, szef sztabu z podległym mu sztabem i szefami służb /bez oficerów wydzielanych na KSD/, część wydziału politycznego, WSW, przedstawiciele kwatermistrzostwa i służb technicznych. Ponadto grupa zabezpieczająca z kompanii dowodzenia.

Ze stanowiska dowodzenia brygady może być wydzielona grupa operacyjna. Jej skład i wyposażenie może być następujące: dowódca lub jego zastępca d/s liniowych, oficer wydziału operacyjno-rozpoznawczego, oficer z wydziału technicznego i zapór, oficer łączności i w zależności od potrzeb oficer służb technicznych czy kwatermistrzostwa. Ponadto środki transportu i łączności.

W skład KSD brygady z zasady wchodzi: kwatermistrz wraz z podległymi mu służbami, szef służb technicznych i podległe mu służby, pozostali oficerowie wydziału politycznego, wydział organizacyjno-ewidencyjny i inne osoby funkcyjne, które nie weszły w skład SD, a także niezbędne techniczne środki dowodzenia oraz pododdział ochrony i obsługi.

Do zadań obsady KSD należy planowanie tyłowego zabezpieczenia działań, organizacja dowozu i ewakuacja, organizacja zaopatrywania materiałowego oraz zabezpieczenia technicznego i medycznego. Rejony przesunięcia brygady i jej SD planuje Szef Wojsk Inżynierskich, zatem dowódca i sztab brygady mogą jedynie za zgodą przełożonego uściślić rejon rozmieszczenia brygady, stosownie do warunków terenowych /istniejąca sieć dróg, warunki rozmieszczania/ lub ze względu na możliwości obrony pododdziałów przed niespodziewanym uderzeniem nieprzyjaciela.

Przy rozmieszczaniu stanowiska dowodzenia należy umijętnie łączyć możliwości techniczne środków łączności z potrzebą zachowania kontaktów osobistych z podwładnymi i obserwację rejonu

wykonywania zadań przez podległe pododdziały.

Oprócz tego miejsce rozmieszczenia SD powinno zapewnić rozśrodkowanie, obronę przed bronią masowego rażenia, trwałą łączność z przełożonym i podwładnymi, sąsiadem i wojskami współdziałającymi.

Ponadto powinno zapewnić ochronę i obronę, wygodne warunki pracy i odpoczynku, maskowanie oraz szybkie rozwinięcie, zwinięcie i opuszczenie zajmowanego rejonu.

Rejony SD należy wybierać z dala od charakterystycznych obiektów terenowych /węzły komunikacyjne, zakłady i ośrodki przemysłowe/ i nie w głębi dużych kompleksów leśnych.

SD i KSD brygady rozmieszcza się w ugrupowaniu głównych sił brygady /w rejonie OInż./ zachowując między nimi minimalną odległość 3-5 km.

Miejsce i czas rozmieszczania stanowisk dowodzenia brygady określa dowódca brygady /jeśli przełożony tego nie narzucił/ w obrębie nakazanego przez sztab armii rejonu rozmieszczenia brygady.

Rejon rozmieszczenia stanowisk dowodzenia powinien być uprzednio rozpoznany przez grupę rekonesansową organizowaną i wysyланą przez szefa sztabu brygady.

Stanowisko dowodzenia i KSD rozmieszcza się na powierzchni 0,5-11km², oddzielnie grupa dowodzenia i grupa zabezpieczenia w odległości do 500 m. Grupę środków łączności rdst. średniej mocy rozmieszcza się w odległości 1-1,5 km od grupy dowodzenia. Miejsca pracy urządza się w autobusach sztabowych, namiotach lub pomieszczeniach mieszkalnych /jeśli SD rozmieszczone w osiedlu/.

Rozmieszczenie miejsc pracy winno stworzyć dogodne warunki pracy i kontaktu dowódcy oraz szefa sztabu z wydziałami operacyjno-rozpoznawczym i szefami służb.

Przesuwanie stanowisk dowodzenia wywiera decydujący wpływ na zachowanie ciągłości dowodzenia. Dlatego stanowisko dowodzenia należy przesuwać tak, by nie naruszyć zorganizowanego dowodzenia podległymi pododdziałami oraz łączność z przełożonym, sąsiadami i wojskami współdziałającymi. Przesuwanie stanowisk dowodzenia należy wykonywać jak najszybciej i w miarę możliwości po oddzielnych drogach, skrycie i w sposób zorganizowany. Przesunięcie stanowisk dowodzenia brygady organizuje się na rozkaz lub za pozwoleniem szefa sztabu armii. Przesunięcie SD brygady organizuje szef sztabu, a KSD kwatermistrz. W celu sprawnego zwijania, przesuwania i rozwijania stanowisk dowodzenia należy mieć wypracowany schemat organizacyjny i bez potrzeby go nie zmieniać.

III TREŚĆ I PODSTAWOWE METODY PRACY DOWÓDCY I ORGANÓW DOWODZENIA ABSap. W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII.

3.1. Zasadnicze czynniki wywierające wpływ na organizację i metody pracy dowódcy i jego organów dowodzenia.

Na organizację, treść i metody pracy dowódcy brygady i organów dowodzenia, wpływają głównie następujące czynniki:

- ilość i zakres wykonywanych równoległe zadań bojowych;
- warunki i czas w jakich przygotowuje się wykonawstwo zadań bojowych;
- sytuacja operacyjno-taktyczna;
- stan wyposażenia, ukończenia i wyszkolenia organów dowodzenia;
- zdolności organizatorskie i doświadczenia dowódcy, szefa sztabu, szefów wydziałów oraz szefów służb.

Istotny wpływ na organizowanie, treść i metody pracy dowódcy i organów dowodzenia, wywierają warunki w których realizuje się przygotowanie brygady do wykonywania otrzymanych zadań bojowych; środki rażenia, które stosuje się w działaniach bojowych; charakter terenu oraz poma roku i doby.

We wszystkich sytuacjach zastosowane metody pracy powinny zapewnić dowódcy podjęcie uzasadnionej decyzji i terminowe przekazanie zadań do pododdziałów, a podległym dowódcom i organom dowodzenia wystarczającą ilość czasu na zorganizowanie działań zgodnie z otrzymanym zadaniem.

Biorąc za podstawę kryterium czasu można wyróżnić trzy podstawowe medale metod pracy dowódcy i organów dowodzenia:

- 1/ Metoda kolejnego planowania i organizowania działań bojowych;
- 2/ Metoda równoległego planowania i organizowania działań bojowych;
- 3/ Metoda dyrektywna.

Metoda kolejnego planowania i organizowania działań bojowych polega na rozpoczęciu prac związanych z wypracowaniem decyzji i zaplanowaniem działań bojowych na kolejnych szczeblach dowodzenia dopiero wtedy, gdy w pełni zakończy te czynności sztab nadrzędny. Metodę tę można stosować wówczas, gdy jest dostateczna ilość czasu do osiągnięcia gotowości do działań.

Metoda równoległego planowania i organizowania działań bojowych polega na równoczesnym rozwiązywaniu większości przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych przez dowódców i organa dowodzenia kilku kolejnych szczebli. Równoległość pracy osiąga się przede wszystkim przez jak najszybsze przekazanie podległym organom dowodzenia informacji niezbędnych do planowania. Metodę tą stosuje się wówczas, gdy jest ograniczona ilość czasu do osiągnięcia gotowości do działań. Wydaje się, że we współczesnych warunkach z uwagi na dynamiczny charakter działań i czas jakim mogą dysponować dowódcy i organa dowodzenia, metoda równoległego planowania będzie stosowana powszechnie.

Metodę dyrektywną stosuje się w warunkach, gdy czas od otrzymania zadania lub zaistniałej sytuacji do terminu rozpoczęcia działań nie pozwoli na zastosowanie dwóch poprzednich metod. Dowódca podejmuje w tym przypadku decyzję tylko na podstawie danych aktualnie posiadanych lub po krótkim wyjaśnieniu niektórych zagadnień z szefem sztabu i ewentualnie innymi osobami funkcyjnymi, znajdującymi się przy nim.

Decyzję tą przekazuje osobiście dowódca oraz będące przy nim osoby funkcyjne natychmiast do podwładnych, a następnie powinien zapoznać sztab z treścią swej decyzji i zadaniami, wydając równocześnie niezbędne wytyczne do sprawnego organizowania działań bojowych i ich zabezpieczenia.

Wydaje się, że ta metoda jeżeli będzie stosowana to chyba najczęściej w dynamice walki i jej najbardziej istotnych okresach.

3.2. Praca dowódcy i organów dowodzenia po otrzymaniu zarządzenia bojowego.

Zadania bojowe dla brygady będą najczęściej przekazywane ze sztabu w formie zarządzenia bojowego. Po otrzymaniu zarządzenia bojowego dowódca brygady zazwyczaj z szefem sztabu zapoznaje się z nimi i jednocześnie je analizuje oraz dokonuje kalkulacji czasu. W tym czasie szef wydziału operacyjno-rozpoznawczego lub jego starszy pomocnik wrysowuje zadania na mapę roboczą i zapoznaje z nimi wszystkie kierownicze osoby funkcyjne sztabu brygady.

Wrysowanie zadania na mapy robocze dowódcy, szefa sztabu, szefów służb oraz pozostałych kierowniczych osób funkcyjnych może odbywać się także jednocześnie. Jednocześnie lub prawie jednocześnie wrysowanie zadania na co najmniej dwie, trzy mapy robocze /dowódcy, szefa sztabu, szefa wydziału operacyjno-rozpoznawczego/ stanowi niezbędny warunek zorganizowania równoległej pracy w sztabie.

Analizując zadania dowódca brygady powinien zrozumieć zamiar przełożonego oraz zadanie brygady i na tej podstawie uzmysłwić sobie miejsce i rolę pododdziału brygady w inżynierskim zabezpieczeniu operacji zaczepnej, kolejność wykonywania i ważność poszczególnych zadań, przedsięwzięcia do natychmiastowego wykonania oraz czas jakim dysponuje na organizację działań. Równocześnie lub po analizie zadania, dowódca brygady ogólnie konfrontuje wnioski z analizy zadania z posiadanymi informacjami odnośnie możliwości i położenia pododdziałów brygady.

Kalkulując czas na organizację działań należy zawsze więcej czasu pozostawić podwładnym. Danymi wyjściowymi do kalkulacji czasu są: czas otrzymania zadania bojowego i termin

gotowości pododdziałów brygady do wykonania zadań oraz termin przekazania zadań podwładnym i meldowanie decyzji przełożonemu.

Po analizie zadania, przeprowadzeniu kalkulacji czasu i określeniu przedsięwzięć, które należy wykonać w pierwszej kolejności, dowódca brygady na podstawie wniosków z analizy zadania i aktualnego położenia brygady formułuje zamiar wykonania otrzymanych zadań. Następnie precyzuje zarządzenia wstępne dla pododdziałów i wytyczne dla oficerów dowództwa i sztabu do przygotowania danych do decyzji.

Zarządzenia wstępne powinny być przekazane do pododdziałów natychmiast poprzez szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjno-rozpoznawczego.

Następnie dowódca na krótkiej odprawie zapoznaje oficerów dowództwa i sztabu z ogólną sytuacją, otrzymanym zadaniem i wydanymi zarządzeniami wstępnymi, po czym ogłasza zamiar wykonania zadań oraz wydaje wytyczne do przygotowania danych do decyzji i na podstawie harmonogramu pracy sztabu podaje terminy realizacji poszczególnych czynności. Powyższe przedsięwzięcia może przeprowadzić również szef sztabu jeśli wspólnie z dowódcą uczestniczył w ich wypracowaniu.

Zamiar dowódcy i treść wytycznych dla oficerów dowództwa i sztabu są podstawą dalszej pracy poszczególnych osób funkcyjnych.

Treść wytycznych w zależności od sytuacji i charakteru zadań może być różna i powinna obejmować zasadnicze problemy dotyczące danego wydziału /oficera/, mające wpływ na realizację otrzymanego zadania.

Po wydaniu wytycznych dla oficerów dowództwa i sztabu rozpoczyna się praca w wydziałach i służbach nad przygotowaniem danych do decyzji.

W tym okresie szef sztabu koordynuje pracę wydziałów i służb, wydając wytyczne szefowi łączności do organizacji łączności, kieruje obiegiem informacji w sztabie z podwładnymi i przełożonymi.

Ocena położenia jest kolejnym etapem pracy dowódcy brygady w której obok wniosków z analizy zadania powinno się uwzględnić:

- ocenę nieprzyjaciela;
- położenie, stan i możliwości brygady;
- sąsiadów;
- teren /po stronie przeciwnika i własnej/;
- sytuację skażeń i zakażeń;
- warunki klimatyczne i hydrometeorologiczne.

Podczas oceny położenia zastępcy dowódcy, szefowie służb i inne osoby funkcyjne przygotowują dowódcy niezbędne dane do decyzji, podbudowując je szczegółowymi kalkulacjami. W zależności od sytuacji dowódca może wysłuchiwać danych do decyzji zbierając wszystkich potrzebnych mu oficerów lub pojedynczo.

W ocenie nieprzyjaciela dowódca brygady powinien m.in. rozpatrzeć:

- kierunki i rodzaj zagrożenia pododdziałów brygady oddziaływaniem nieprzyjaciela w tym lotnictwa i BMR;
- okresy i rejony szczególnego zagrożenia;
- działalności nieprzyjaciela pod względem inżynieryjnym, szczególnie w zakresie zapór inżynieryjnych z minami jądrowymi.

W ocenie sił własnych należy uwzględnić:

- zadania wykonywane przez armię i rolę brygady w ich inżynieryjnym zabezpieczeniu;

- wpływ działań związków taktycznych i rodzajów wojsk armii na działanie pododdziałów brygady i ich zabezpieczenie;
- aktualne położenie, stan i możliwości pododdziałów brygady oraz możliwości wykorzystania ich do wykonania zadań;
- możliwości organizacji zabezpieczenia działań bojowych, współdziałania i dowodzenia.

W ocenie sąsiadów należy rozpatrzyć ich położenie ogólnie, charakter działań oraz ich zadania. Pozwoli to zrozumieć wpływ działania sąsiadów na realizację zadań przez pododdziały brygady.

Ocenę terenu po stronie nieprzyjaciela i własnej przeprowadza się w zasadzie jednocześnie z oceną nieprzyjaciela i sił własnych uwzględniając przede wszystkim: sieć dróg, warunki przejezdności terenu, warunki maskowania i rozmieszczenia wojsk, przypuszczalną deformację terenu po uderzeniach jądrowych, zalesienie oraz wpływ warunków terenowych na utrzymanie łączności z pododdziałami brygady.

Ocenę skażeń i zakażeń przeprowadza się uwzględniając następujące grupy zagadnień: zakres i charakter napromieniowania terenu i wojsk, charakter oddziaływania skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na wojska, możliwy wpływ skażeń na zdolność bojową pododdziałów brygady.

Na podstawie przeprowadzonej oceny skażeń i zakażeń wprowadza się następujące wnioski: stopień wpływu sytuacji skażeń i zakażeń na wykonanie zadań bojowych przez pododdziały brygady, sposoby pokonania stref zakażeń, możliwości wykonywania zadań w strefach skażeń, zasadnicze przedsięwzięcia w zakresie odtwarzania zdolności bojowej brygady oraz kalkulacji skutków uderzeń BMR i zasadnicze przedsięwzięcia w zakresie OPBMR.

Z oceny warunków klimatycznych i hydrometeorologicznych winny wyniknąć wnioski dotyczące ich wpływu na możliwości i warunki realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego przez brygadę, na warunki bytowania pododdziałów brygady oraz ewentualnych przedsięwzięć celem zmniejszenia niekorzystnego wpływu tych warunków na działania pododdziałów brygady.

W trybie oceny położenia dowódca brygady korzysta z danych do decyzji przygotowanych przez zastępców, szefów wydziałów oraz szefów służb, zadając im pytania bądź wysłuchując ich meldunków.

Po zakończeniu oceny położenia dowódca brygady precyzuje decyzję, która obejmuje:

- ogólny charakter działań nieprzyjaciela, ocenę jego przedsięwzięć inżynieryjnych ze szczególnym uwzględnieniem użycia przez niego BMR;
- ogólne zadania armii;
- zadania brygady;
- zadania pododdziałów brygady;
- organizację dowodzenia;
- sposób współdziałania z elementami ugrupowania armii i wewnątrz brygady;
- wytyczne zabezpieczenia działań bojowych;
- wytyczne do pracy partyjno-politycznej.

Zatwierdzone przez dowódcę brygady w czasie oceny położenia, propozycje wykonania zadań i zabezpieczenia działań bojowych wrysowuje się na mapę roboczą dowódcy i szefa wydziału operacyjno-rozpoznawczego oraz opracowuje się legendę.

Decyzję dowódca brygady melduje szefowi wojsk inżynieryjnych lub jego zastępcy.

Zatwierdzona decyzja jest podstawą do postawienia zadań dla pododdziałów brygady, organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych oraz szczegółowego planowania przez szefów wydziałów i służb.

1. Wydział do spraw planowania i organizowania działań bojowych.
2. Wydział do spraw planowania i organizowania działań bojowych.
3. Wydział do spraw planowania i organizowania działań bojowych.
4. Wydział do spraw planowania i organizowania działań bojowych.

Wymagania kryterium wyboru i oceny pracowników w celu realizacji zadań bojowych i innych zadań w jednostkach jest takie, aby były one zgodne z wymaganiami taktycznymi, technicznymi i organizacyjnymi.

Ważnym elementem jest również wykształcenie i przeszkolenie personelu, które musi być dostosowane do wymagań służby i rodzaju zadań, jakie będą wykonywane.

Wymagania dotyczące wykształcenia i przeszkolenia personelu w jednostkach bojowych są ściśle związane z rodzajem zadań, jakie będą wykonywane, oraz z warunkami, w jakich będą one wykonywane.

3.3. Stawianie zadań pododdziałom.

Stawianie i przekazywanie zadań bojowych należy dostosować do wymagań konkretnej sytuacji, posiadanych technicznych środków dowodzenia i czasu niezbędnego wykonawcom na realizację tych zadań.

Wyróżnia się następujące sposoby przekazywania zadań bojowych:

1. Wydanie ustnego rozkazu bojowego przez dowódcę lub upoważnionego oficera.
2. Za pomocą technicznych środków łączności i za pomocą sygnałów.
3. Przesyłanie podwładnym pisemnych rozkazów lub zarządzeń bojowych i wytycznych.
4. Praca oficerów wysyłanych do pododdziałów ze sztabu brygady.

Zasadniczym kryterium wyboru sposobu przekazywania zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych jest czas.

Należy jednak mieć na uwadze zapewnienie terminowości, dokładności, jasności i skrytości w procesie przekazywania zadań.

Ze względu na niedostatek technicznych środków dowodzenia w brygadzie istnieje konieczność stawiania zadań ustnie przez dowódcę lub przekazywanie zadań w formie pisemnych rozkazów lub zarządzeń bojowych.

W wypadku niewielkiego oddalenia pododdziałów można wzywać dowódców lub szefów sztabów na SD brygady, gdzie na miejscu ustnie stawia się im zadania i przekazuje niezbędne dokumenty. W innych przypadkach przekazanie zadań musi nastąpić poprzez oficerów sztabu skierowanych do części pododdziałów bądź przez techniczne środki łączności.

W celu przekazania zadań w postaci pisemnych rozkazów lub zarządzeń bojowych należy je możliwie szybko opracować. Doświadczenia z ćwiczeń wykazują, że jest to możliwe przy zastosowaniu sformalizowanych blankietów.

Również na podstawie doświadczeń z ćwiczeń można stwierdzić, że optymalnym sposobem stawiania /przekazywania/ zadań jest ustny rozkaz dowódcy, bądź upoważnionego oficera i wręczenie przy tej okazji pisemnego rozkazu /zarządzenia/ bojowego. Pozwala to wyjaśnić należycie wszystkie wątpliwości, ukierunkować podwładnego w celu jak najlepszego wykonania zadania, zebrać jak najaktualniejsze dane o sytuacji oraz omówić organizację współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

Przy stawianiu zadań powinni uczestniczyć zastępcy dowódcy i szefowie służb.

W czasie stawiania zadań należy przekazać podwładnym niezbędne wytyczne odnośnie organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

3.4. Rodzaje i przeznaczenie dokumentów bojowych.

Dokumentami bojowymi nazywamy utrwalone informacje w formie graficznej, pisemnej lub na taśmach magnetofonowych i perforowanych, względnie w postaci fotogramów i zdjęć, które dotyczą planowania, organizowania i prowadzenia działań bojowych oraz przesunięcia i rozmieszczenia pododdziałów.^{1/}

Znaczenie dokumentów bojowych wynika przede wszystkim z możliwości szerokiego ich zastosowania podczas wykonywania ważniejszych czynności związanych z dowodzeniem pododdziałami brygady. Dokumenty bojowe są one często jedynym środkiem umożliwiającym szybkie opracowanie i pogładowe przedstawienie zagadnień dotyczących planowania działań bojowych. Służą również często do przekazywania zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych wykonawcom lub zameldowania przełożonemu o sytuacji i przedsięwzięciach z nią związanych. Dokumenty bojowe stanowią także podstawę do opracowania różnego rodzaju pomocniczych materiałów związanych z dowodzeniem pododdziałami brygady. Służą one również do uogólnienia i rozpowszechniania doświadczeń bojowych, a tym samym do doskonalenia sposobów prowadzenia działań i metod dowodzenia pododdziałami brygady.

Dokumenty bojowe wg treści i przeznaczenia dzielą się na: dokumenty dowodzenia wojskami, dokumenty sprawozdawczo-informacyjne i dokumenty pomocnicze.

Dokumenty dowodzenia pododdziałami brygady dotyczą planowania działań bojowych, doprowadzenia do wykonawców zadań bojowych i innych informacji decyzyjnych oraz kontroli realizacji ich wykonania.

1/ "Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w zasadniczych rodzajach działań bojowych". Podręcznik /projekt/ ASG, W-wa 1975r.

Do tych dokumentów w brygadzie należą: mapy robocze, mapy z decyzją dowódcy, rozkazy i zarządzenia bojowe, plany zabezpieczenia działań bojowych.

Dokumenty sprawozdawczo-informacyjne służą do przedstawienia przełożonym meldunków o sytuacji i położeniu pododdziałów brygady, podjętej przez dowódcę decyzji, realizacji zadań bojowych, a także do ewentualnego informowania podległych pododdziałów i współdziałających wojsk oraz sąsiadów o położeniu.

Do tych dokumentów w brygadzie należą: meldunki bojowe, meldunki o stanie tyłów, działalności partyjno-politycznej i stanie ideowo-moralnym pododdziałów brygady, wszelkiego rodzaju sprawozdania, dzienniki działań bojowych.

Dokumenty pomocnicze służą jako dane wyjściowe do łatwiejszego wykonania dokumentów dowodzenia i sprawozdawczo-informacyjnych oraz realizacji innych przedsięwzięć w procesie dowodzenia.

Do tych dokumentów należą wszelkiego rodzaju notatki, obliczenia, tabele, zestawienia, wykazy, zapotrzebowania, rozdzielniki, grafiki, szkice itp.

Każdy dokument bojowy spełni swoje przeznaczenie tylko wówczas, gdy będzie opracowany i dostarczony zainteresowanemu we właściwym terminie. Powinna go ponadto cechować zwięzłość, jasność, wiarygodność i komunikatywność.

Do najważniejszych dokumentów dowodzenia pododdziałami brygady należy zaliczyć:

- decyzje dowódcy brygady;
- plan pracy partyjno-politycznej;
- plan tyłowego zabezpieczenia działań;
- plan zabezpieczenia materiałowo-technicznego działań.

Powyższe dokumenty opracowuje się na mapach i uzupełnia legendą lub załącznikami, zestawieniami itp.

A ponadto:

- rozkaz bojowy;
- zarządzenie bojowe i wstępne oraz zabezpieczenie działań bojowych;
- zarządzenia łączności i tajnego dowodzenia.

W zależności od potrzeb i sytuacji mogą być sporządzone również inne dokumenty dowodzenia.

Treść i formę dokumentów dowodzenia określają odpowiednie dokumenty normatywne.

3.5. Zadania, organizacja i sposoby działania grup operacyjnych.

Ze względu na specyfikę wykorzystywania pododdziałów brygady w operacji zaczepnej armii, mogą się niektóre z nich znaleźć w dużym oddaleniu od SD brygady i rejonu OInż.

Może to mieć wpływ na dowodzenie nimi, wszechstronne ich zabezpieczenie, a przede wszystkim utrudni dowódcy brygady posiadanie wiarygodnych i terminowych danych o sytuacji w tych pododdziałach, a także o realizacji zadań wykonywanych przez te pododdziały, które często mogą mieć znaczenie priorytetowe w procesie inżynierskiego zabezpieczenia wojsk armii.

Również posiadane aktualnie w brygadzie, techniczne środki dowodzenia nie dają gwarancji, a nawet niekiedy nie zapewniają możliwości nieprzerwanego dowodzenia tymi pododdziałami.

By temu zapobiec i zapewnić nie tylko ciągłość dowodzenia ale również terminowe i właściwe wykonanie nakazanych zadań zabezpieczenia inżynierskiego można, a nawet trzeba organizować grupę operacyjną/ jedną lub dwie/, która przejęłaby dowodzenie tymi pododdziałami i właściwie kierowała wykonywaniem postawionych zadań.

Brygada ma możliwość zorganizowania 1-2 grup operacyjnych bez większego ryzyka naruszenia systemu dowodzenia i pracy sztabu na stanowisku dowodzenia.

Mamy tu na uwadze przede wszystkim oficerów dowództwa i sztabu, a nie techniczne środki dowodzenia, których ilość i jakość nie zapewnia właściwie ciągłego dowodzenia nawet z jednego punktu dowodzenia.

Na dowódcę jednej grupy operacyjnej może być wykorzystany zastępca dowódcy d/s liniowych.

W skład tej grupy można włączyć oficera z wydziału operacyjno-rozpoznawczego, oficera z wydziału technicznego i zapór /jeśli organizuje się jedną grupę/, oficera łączności i zależnie od potrzeb oficera z kwatermistrzostwa i służb technicznych. Ponadto środki transportu i łączności jeśli będzie można wydzielić je ze sztabu brygady, a jeśli nie to grupa operacyjna w łączności pododdziałów do których dowodzenia zostaje kierowana.

W przypadku konieczności organizowania drugiej grupy operacyjnej, jej dowódca mógłby być szef wydziału technicznego i zapór. W skład grupy mógłby być włączony oficer z tego wydziału oraz przedstawiciel kwatermistrzostwa i służb technicznych. Celowym byłoby włączenie do obydwu grup oficerów z wydziału politycznego.

Do głównych zadań każdej grupy operacyjnej należałoby zapewnienie właściwego dowodzenia pododdziałami brygady działającymi w obszarze wykonywania zadań, terminowego i na wysokim poziomie wykonawstwa zadań, utrzymanie współdziałania między innymi z sąsiadami oraz należytego zabezpieczenia ich działań.

Ponadto ciągle informowanie dowódcy brygady i ewentualnie szefa wojsk inżynieryjnych armii o stanie, położeniu i możliwościach tych pododdziałów oraz o stopniu realizacji postawionych zadań.

Działanie grupy operacyjnej polegałoby na określeniu przez jej dowódcę na podstawie wytycznych otrzymanych od dcy brygady zadań dla każdego oficera wchodzącego w jej skład, określeniu rodzajów dokumentów ich treści czasu wykonania, pobraniu niezbędnych środków i materiałów do działania grupy w nowym rejonie, przemieszczenie się do rejonu /lub w jego pobliżu/ wykonywania zadań przez pododdziały brygady, urządzenie w nim

punktu dowodzenia, przejęcia dowodzenia nad pododdziałami,
postawienie dla nich zadań i stworzenia warunków ich realizacji.

3.6. Kontrola działań pododdziałów oraz kierowanie wykonawstwem zadań.

Kontrola ^{1/} jest integralną częścią cyklu organizacyjnego działania i zaliczana jest do podstawowych funkcji dowodzenia. W wyniku kontroli dowódca /kontrolujący/ powinien uzyskać właściwy obraz rzeczywistego stanu przebiegu działań i osiągniętych rezultatów. Porównanie tego obrazu z decyzją pozwala na ocenę stopnia zgodności lub ewentualnych od niej odchyżeń. Umożliwia to także ewentualne wprowadzanie korekt do decyzji lub umocnienia przekonania o jej prawidłowości.

Dowódca wspólnie z podległym mu sztabem i oficerami pozostałych organów dowodzenia kontrolując podległe pododdziały sprawdza i udziela pomocy szczególnie w zakresie: terminowości otrzymania przez podwładnych zadań bojowych i prawidłowości ich zrozumienia, zgodności decyzji podwładnych dowódców z decyzją przez niego podjętą, prawidłowości opracowania i zorganizowania przez podwładnych współdziałania i wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Należy pamiętać o tym by przede wszystkim kontrolować te zagadnienia, które będą wywierać decydujący wpływ na właściwe wykonanie zadań.

Wyróżnia się następujące metody kontroli:

1. Wyjazd dowódcy i innych osób funkcyjnych do podwładnych.

Jest to najbardziej racjonalna metoda. Ze względu jednak na ograniczony czas na podejmowanie i przekazanie decyzji może nie dojść do wyjazdu dowódcy, a nawet innych oficerów. Inaczej mówiąc można stosować tą metodę w zasadzie wtedy, gdy czas na to pozwoli.

^{1/} "Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w zasadniczych rodzajach działań bojowych". Podręcznik cz.I./projekt/. Wyd.ASG 1975r.

2. Badanie ustnych lub pisemnych meldunków /sprawozdań/ składanych doraźnie i okresowo przez podwładnych dowódców.

Metoda ta przyspiesza proces kontrolowania oraz większa odpowiedzialność podwładnych za dokładność i wiarygodność przesyłanych informacji.

3. Prowadzenie z podwładnym bezpośrednich rozmów za pomocą technicznych środków łączności. Ta metoda pozwala tylko uzyskać od podwładnych potrzebne informacje, a także dać im wytyczne do usunięcia wykrytych niedociągnięć.

Ze względu jednak na potrzebę zachowania tajemnicy oraz dużej objętości i złożoności wymienionych informacji można tą metodą posłużyć się przede wszystkim dla sprawdzenia czasu otrzymania przez podwładnych, zadań, zarządzeń, czasu przekroczenia danej rubieży, rozpoczęcia i zakończenia wykonania zadania itp.

Organizując kontrolę należy określić zadania, metody i sposoby ich wykonania oraz wyznaczyć i przygotować osoby funkcyjne do udziału w kontroli, a także ustalić terminy i sposoby meldowania wyników kontroli. Każdy oficer wyznaczony do kontroli powinien dokładnie przygotować się do tych zadań. Do kontroli powinno się wyznaczyć kompetentnych i dobrze przygotowanych oficerów, zgodnie z odpowiednim profilem.

W wypadku stwierdzenia niedociągnięć organizacyjno-technicznych, należy o tym meldować przełożonym, a jednocześnie udzielić pomocy w celu ich usunięcia.

Dowódca najczęściej udaje się na kontrolę do tych pododdziałów, które w danym etapie działań wykonują główne zadania zabezpieczenia inżynierskiego.

Wynika to przede wszystkim z troski o właściwe zrozumienie przez nich zadań, właściwe zorganizowanie ich wykonania, a także udzielenia pomocy tym pododdziałom, w przypadku zaistnienia trudności, których wcześniej nie można było przewidzieć.

3.7. Właściwości dowodzenia pododdziałami brygady w czasie marszu.

Podstawowymi zadaniami dowódcy brygady i organów dowodzenia podczas wykonywania marszu są:

- zapewnienie sprawnego przebiegu marszu pododdziałów brygady zgodnie z planem oraz utrzymanie ich w stałej gotowości bojowej;
- dowodzenia organami rozpoznawczymi i pododdziałami ubezpieczenia marszowego;
- terminowego zdobywania danych o położeniu pododdziałów niezbędnych do podejmowania decyzji jak zajdzie potrzeba;
- szybkie przekazywanie wykonawcom zadań najczęściej za pomocą sygnałów;
- wprowadzenie niezbędnych korekt do planu marszu;
- terminowe informowanie o sytuacji podległych organów dowodzenia i sąsiadów;
- składanie meldunków o przebiegu marszu do sztabu armii;
- kontrola przestrzegania porządku i dyscypliny w marszu oraz jego wszechstronnego zabezpieczenia.

Terminowe rozpoczęcie marszu w znacznym stopniu zależy od rozpoczęcia we właściwym czasie formowania i wyciągania kolumn na drogę marszu. W tym celu należy w ramach kontroli i pomocy wysyłać oficerów z organów dowodzenia, którzy znając plan marszu powinni egzekwować od dowódców pododdziałów jego skrupulatne wykonywanie.

Dowodzenie podczas marszu brygady realizuje się z SD, które najczęściej maszeruje na czele sił głównych, oraz z KSD, które maszeruje zwykle z pododdziałami tyłowymi.

W czasie marszu powinno się kontrolować przestrzeganie przez maszerujące pododdziały ustalonego porządku, maskowania i dyscypliny marszu, terminowego przekraczania punktów wyrównania wejścia do i wyjścia z rejonów odpoczynków oraz wejścia do rejonów ześrodkowania, a także organizację i realizację materiałowego i technicznego zabezpieczenia. Do realizacji tych zadań wykorzystuje się organa służby porządkowej, a także oficerów organów dowodzenia wysyłanych okresowo do pododdziałów lub na poszczególne punkty wyrównania.

W przypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią jądrową na maszerujące pododdziały brygady, dowódca brygady i jego organa dowodzenia przystępują niezwłocznie do ustalenia rozmiarów skutków tych uderzeń i organizują ich likwidację. W celu szybkiego wyjaśnienia sytuacji, należy między innymi wysłać do porażonych pododdziałów oficerów z organów dowodzenia, którzy powinni rozpoznać sytuację i dokonać jej oceny, szczególnie w zakresie potrzeb związanych z odtwarzaniem dowodzenia, prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej, ustaleniem dróg obejścia, stref skażeń i zniszczeń, ewentualnych zmian ugrupowania. Na podstawie zebranych informacji dowódca podejmuje decyzję wg której sztab organizuje likwidację skutków uderzeń BMR nieprzyjaciela oraz uaktualnia i przekazuje zadania dla pododdziałów.

Ponadto w zaistniałej sytuacji i skutkach uderzeń oraz o podjętej w tej sytuacji decyzji składa się meldunek do sztabu armii.

W przypadku zmasowanego nalotu lotnictwa nieprzyjaciela i zniszczenia obiektów dróg marszu oraz niektórych obiektów drogowych uniemożliwiających kontynuowanie marszu, sztab zgodnie z decyzją dowódcy brygady przekazuje sygnał pododdziałom do zatrzymania się względnie skierowuje je na drogi obejścia.

Jeśli zachodzi potrzeba i jest możliwość organizuje się naprawę uszkodzonej drogi czy obiektu drogowego, usuwa się zniszczony sprzęt i wznawia marsz pododdziałów.

Jeżeli w czasie marszu brygada spotka się z desantem powietrznym nieprzyjaciela należy poprzez rozpoznanie ustalić jego siły i rejony działań. W przypadku; gdy jego siły są nieduże, należy je zniszczyć siłami ubezpieczenia marszowego lub odrzucić z rejonu przyległego do drogi marszu i kontynuować marsz. Natomiast, gdy siły nieprzyjaciela są dość duże należy zorganizować obronę i zameldować do sztabu armii o zaistniałej sytuacji prosząc o pomoc w jego likwidacji.

Przed zajęciem rejonu odpoczynku długiego lub docelowego organizuje się jego wcześniejsze rozpoznanie przez grupę rekonesansową oraz organa rozpoznania w celu ustalenia rozmieszczenia pododdziałów, stanowisk dowodzenia, tyłów brygady a także sprawdzenia na zaminowanie.

Z chwilą przybycia do rejonu odpoczynku lub docelowego, rozmieszcza się pododdziały w wyznaczonych rejonach, organizuje się przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego.

Brygada na czas marszu może wydzielać część pododdziałów, które będą realizować zadania zabezpieczenia inżynieryjnego przegrupowania wojsk armii.

Należy liczyć się z wydzieleniem ze składu brygady na czas marszu batalionu inżynieryjno-drogowego, batalionu budowy mostów, a także wydzielenia lub posiadania w gotowości do wydzielenia do składu ORE armii części sił z batalionu rozminowania, batalionu maszyn inżynieryjnych oraz części sił kompanii rozpoznania inżynieryjnego. Może zajść zatem konieczność dowodzenia pododdziałami wykonującymi marsz oraz pododdziałami, które będą wykonywać

zadania zabezpieczenia inżynierskiego. Taka sytuacja utrudnia i skomplikuje dowodzenie brygadą, a nawet będzie zmuszać do wydzielenia części sił i środków /G.O/ do dowodzenia pododdziałami zaangażowanymi w wykonywanie zadań inżynierskich. Spowoduje to również konieczność wydzielenia sił i środków zabezpieczenia materiałowego, medycznego i technicznego dla tych pododdziałów.

Brygada będzie w tej sytuacji realizować jednocześnie marsz i wykonanie postawionych zadań zabezpieczenia inżynierskiego przegrupowania wojsk armii.

V. Z A K O Ń C Z E N I E

Struktura organizacyjna, warunki współczesnego pola walki, specyfika i różnorodność zadań wykonywanych przez pododdziały brygady powodują, że dowodzenie brygadą saperów w operacji zaczepnej armii jest niezwykle trudne i złożone.

Niejako dodatkowe trudności wynikające z powodu nieodpowiednich technicznych środków dowodzenia będących na wyposażeniu brygady.

W niniejszej pracy usiłowałem przeanalizować specyficzne cechy i warunki dowodzenia brygadą w operacji zaczepnej oraz przedstawić swój pogląd na metody i możliwości realizacji tego procesu.

Z bogatych doświadczeń wojennych i praktyki szkolenia wojsk wiadomo, że dobrze realizowane dowodzenie pozwala w maksymalnym stopniu wykorzystać psychiczne i fizyczne możliwości stanu osobowego, możliwości sprzętu technicznego, terenu klimatu, miejscowych zasobów materiałowych i czasu w celu właściwego wykonania postawionych zadań.

By to osiągnąć należy systematycznie szkolić dowództwo i sztab brygady oraz podległe dowództwa i sztaby pododdziałów. Wydaje się, że przynajmniej część problematyki szkoleniowej wyżej wymienionych dowództw może wynikać z rozważań zawartych w niniejszej pracy.

Istotnym składnikiem systemów dowodzenia są techniczne środki dowodzenia. Bez ich odpowiedniego udziału /ilości i jakości/ nawet bardzo dobrze wyszkolone dowództwa i sztaby tracą wiele w procesie dowodzenia.

Wydaje się, że w tym względzie w ABSap. występują pewne zaniedbania, które nie czynią procesu dowodzenia łatwiejszym, Proponowane w pracy zmiany w tym względzie nie są na miarę najnowszych osiągnięć w tym zakresie, a jedynie zmierzają do zapewnienia podstawowych warunków sprawnego dowodzenia. Jeśli zostałyby uwzględnione wpłynęłoby to w istotny sposób na poprawę systemu dowodzenia ABSap. w podstawowych rodzajach działań bojowych.

VI. WYKAZ LITERATURY

1. gen.bryg. Władysław MRÓZ - "Organizacja i sposoby doskonalenia funkcji, systemów i struktur dowództw szczebla taktycznego". Wyd. MON 1973r.
2. "Zbiór prac akademii" Nr 3/64. Wyd. ASG WP 1973r.
3. płk doc. dr Bogusław BIEDZIŃSKI "Kierunki doskonalenia dowodzenia dywizją zmecchanizowaną /pancerną/ w polu". Rozprawa habilitacyjna. Wyd. ASG WP 1975r.
4. "Zabezpieczenie inżynieryjno działań bojowych wojsk na szczeblu operacyjnym". Podręcznik. Wyd. MON 1978r.
5. "Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w zasadniczych rodzajach działań bojowych". Podręcznik cz. I i II /projekt/ Wyd. ASG WP 1975r.
6. kpt. Józef MARCZAK - "Dowodzenie brygadą saperów w operacji zaczepnej armii". Praca dyplomowa. Wyd. ASG WP 1973r.
7. "Regulamin walki /dywizja-pułk/. " Wyd. MON 1964r.
8. "Założenia i zasady współczesnej sztuki operacyjnej". Podręcznik. Wyd. ASG WP 1977r.
9. "Operacja zaczepna armii" Podręcznik. Wyd. ASG WP 1978 r.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. Nr 1-5 Bibl. Nauk. ASG

Wyk. ppłk GWIZDOWSKI

Druk JSz dn. 24.08.1981 r.

NrPf-890

SCHEMAT ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI RADIOWEJ ABSAP

ZALĄCZNIK Nr 1

Lp.	NAZWA S/R lub K/R	RODZAJ ŚRODKA ŁĄCZN.	A				BSAP										Pododdziały										INNE ODDZIAŁY I PODODDZ.
			ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD	ZSD	KSD					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

A. NA PRZEGRUPOWANIE

1. Z PRZEŁOŻONYM

Lp.	NAZWA	RODZAJ	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
1	S/R Szefa Wojsk Inż A	R - 137		△				△																			
2	S/R Ostrzegania A	R - 311						□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□
3	S/R kwaterym. Armii	R - 118		△				△																			
4	S/R Komend. SKRN	R - 118						△																			
5	S/R Lotnictwa Łączn.	R - 800		○				○																			
6	K/riff Sztabu GWE	K - 1						△																			

2. Z PODWŁADNYMI

Lp.	NAZWA	RODZAJ	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
7	S/R d-cy ABSAP	R-123 R-107						○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
8	S/R Sztabu ABSAP	R - 118					△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△
9	S/R Szefa rozpozn.	R - 118					○																				
10	S/R Szefa zab.chem.	R - 107					○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
11	S/R Kolumny sztabu	R-107 K-2/1					○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
12	S/R Kwatermistrza	R - 107						○																			
13	S/R d-cy 1bsap	R - 107							○																		

Inne oddz. inż.

 Inne oddz.

 Grupa SKRN

 Smigłow. łączn.

 GWE na trasie marszu

Organa SKRN

 Organa SKRN

 Organa SKRN

 Organa SKRN

 Organa SKRN

 Organa SKRN

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
14	SJR d-cy 2 bsap	R-107								○																	Pododdz. bat
15	SJR d-cy 3 bsap	R-107								○																	Pododdz. bat
16	SJR d-cy brozm	R-107									○																Pododdz. bat
17	SJR d-cy bmin	R-107										○															Pododdz. bat
18	SJR d-cy bbm	R-107											○														Pododdz. bat
19	SJR d-cy bid	R-107												○													Pododdz. bat
20	SJR d-cy bminż	R-107													○												Pododdz. bat
21	SJR d-cy bzaop	R-107														○											Pododdz. bat
22	SJR d-cy kniow	R-126																○									pl. komp.
23	SJR d-cy kmask	R-126																	○								pl. komp.
24	SJR d-cy krinż.	R-126																		○							pl. komp.

B. W OPERACJI ZACZEPNEJ

1. Z PRZEŁOŻONYM

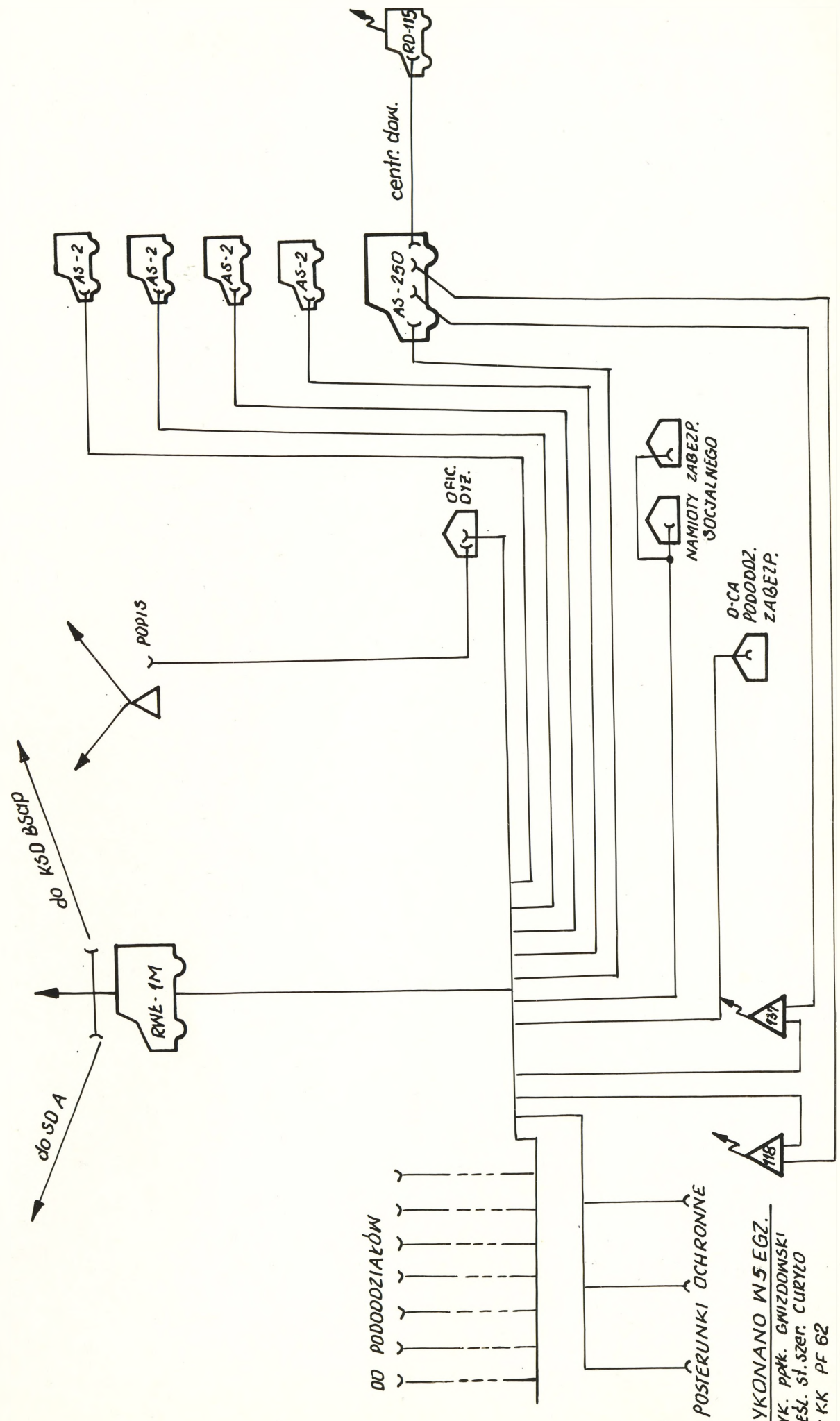
1	SJR Szefa Wojsk Inż. A	R-137		△																							Inne oddz. inż.	
2	SJR Ustrzegania A	R-311					□	□	□	□	□	□	□	□	□	□												Inne oddz. smiglow. raczn.
3	SJR Kwadrat. A	R-118		△				△																				
4	SJR Lotnictwa łącz.	R-800		○				○																				

2. Z PODWŁADNYMI

5	SJR d-cy ABSap	R-123 R-107					○	○	○	○	○	○	○	○	○	○												Organiz. SKRN
6	SJR Sztabu ABSap	R-118				△	△	△	△	△	△	△	△	△	△	△												Organiz. SKRN
7	SJR Szefa rozpozn.	R-113				○	○													○								
8	SJR Szefa zab. chem.	R-107				○	○																					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
9	S/R SD sztabu 85ap	K-2/1					○	.																			○ OHC. sztabu
10	S/R Kwatern mistrza	R-10'7																									○ Poczetdz. bat.
11	S/R d-cy 1bsap	R-10'7							○																		○ Poczetdz. bat.
12	S/R d-cy 2bsap	R-10'7								○																	○ Poczetdz. bat.
13	S/R d-cy 3bsap	R-10'7									○																○ Poczetdz. bat.
14	S/R d-cy brazm	R-10'7										○															○ Poczetdz. bat.
15	S/R d-cy b min	R-10'7											○														○ Poczetdz. bat.
16	S/R d-cy bbm	R-10'7												○													○ Poczetdz. bat.
17	S/R d-cy bid	R-10'7													○												○ Poczetdz. bat.
18	S/R d-cy bminz	R-10'7														○											○ Poczetdz. bat.
19	S/R d-cy bzaop	R-10'7															○										○ Poczetdz. bat.
20	S/R kwidow	R-126																○									○ pl. kump
21	S/R d-cy kmtask	R-126																	○								○ pl. kump
22	S/R d-cy krinz	R-126																		○							○ pl. kump
23	S/R woj. poczty polow.	R-10'7																			○						○ LADOMISKO SAHA KURSY POCZTY

SCHEMAT ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI TELEF. WEWNĘTRZ. NA SD ABSQP

WYKONANO W 5 EGZ.
 WYK. PPK. GWIZDOWSKI
 KRĘŚL. SJ. SZER. CUREYŁO
 Nr KK PF 62

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
d.

44301

